

«Баланың балабақшаға бейімделуі» тақырыбында ата – аналарға кеңес беру

Баласы балабақшаға барған кезде ата – ананың басты мәселесі – баланың жаңа жағдайларға қолайлы бейімделуі. Әрбір әке, әрбір ана бұл процестің бір қалыпты қиындықсыз өткенін қалайды.

Сіз алғаш рет балаңызды балабақшаға әкелдіңіз. Қобалжисыз. Уайымдап тұрсыз. Бала жаңа жағдайды қалай жеңеді, оны балаңыз үшін мүмкіндігінше ауыртпалықсыз етуге қалай болады? Балаңыз бірінші күн, екінші күн,апта бойы балабақшаға барып жүр. Тек қандай да бір себептермен сіз бақытты емессіз, керісінше осының бәрі сізге уайым. Сіздің балаңызды тану мүмкін емес, ол ауыстырылған сияқты. Кез келген себеппен және бірнеше сағат қатарынан истерикалық мінез көрсетуде. Шалбары қайтадан суланып қалды. Ештеңе жемейді және ұйқысы да нашар. Және бұрынғыдан да қорқақтау. Ол тіпті өзінің көлеңкесінен де қорқады. Балабақшаға барғысы келмейді. Әр күн неше түрлі сылтау айтады. Оны күштеп сүйреп апарғанда да, қарсыласады. Оны ешкім жақсы көрмейтінін, қасында анасы болса ғана жақсы болуға уәде беретінін айтып, жылайды. Иә, баламен бірдеңе болып жатыр, ол кенеттен «артқа дамитын» сияқты. Ол қол жеткізген барлық нәрседі: сөйлеуде, дағыларда, ойында кері шегінді. Мұның барлығы бір аптада болды. **Уайымдамаңыз, мұның бәрі табиғи нәрсе. Әрине, бұл жақын арада өтеді. Сіздің балаңыз жай ғана балабақшаға бейімделуде.** Балада бейімделу мерзімі өтіп жатыр. Бейімделу жиі баланың денесінде әртүрлі өзгерістермен қиын өтеді. Бұл ауысулар барлық деңгейлерде, барлық жүйелерде орын алады. Тек ата – аналар әдетте айсбергтің ұшын ғана – баланың мінез- құлқын көреді.

Сәбилердің балабақшаға бейімделуіне қарай оларды үш топқа бөлуге болады:

Бірінші топ – қоршаған ортаның өзгеруіне нақты жүйке ауруымен жауап беретін балалар.

Екінші топ – жүйке кернеуінің белгілерін көрсетпей, «жай ғана» жиі ауыра бастайтын балалар.

Үшінші топ – еш қиындықсыз және проблемасыз балабақшаға тез үйренетін балалар.

Сонымен, әрбір екінші бала бірінші немесе екінші топқа жатады. Бұл балабақшаға баратын балалардың тек жартысы ғана сонда «үйренуге» мүмкіндігі бар, ал қалғандары мектеп жасына дейін үйде отыру керек дегенді білдіре ме? Әрине, жоқ.

Көп жағдайда бейімделу мәселелері шешіледі және ол көп уақытты қажет етпейді. Балабақша бала үшін стресс, бірақ стрессті толығымен жеңуге болады. Сәби осы жаңа және өте маңызды тәжірибені жеңу үшін міндетті түрде көмекке мұқтаж. Балалардың балабақшаға бейімделуде қиындықтарға тап болуы олардың жаңа өмір салтына дайын болмауымен байланысты. Баланы «жүзуді» бірден үйренеді деп, суға лақтырған сияқты бейтаныс ортаға тастауға болмайды. Сіз балаңыздың балабақшаға баруға дайындалуына алдын ала уақыт пен назар аударуыңыз керек, сонда ғана сіздің балаңыз үшінші, қауіпсіз топқа түсуі мүмкін.

Бейімделу аяқталады, егер:

баланың бір апта ішінде тұрақты оң психо- эмоционалды жағдайы бар, яғни сіздің балаңыз жалпы көңіл күйде, белсенді түрде ересектермен және құрдастарымен араласады, күнделікті тәртіпті сақтайды, жақсы тамақтанады және тыныш ұйықтайды;

оның ауруы жоқ;

дене салмағының динамикасы бар;

психомоторлы даму динамикасы.

Баланың емес, бүкіл отбасы сәтті бейімделуінің басты шарты – ата- ананың, баласының балабақшаға баруға дайын болуы. Баланың балабақшаға баруын қалай дайындауға болады?

Ең бастысы – балабақшаға деген оң көзқарас, егер сіз балабақша балаңыз үшін жер бетіндегі ең жақсы орын деп есептесеңіз, сіздің балаңыз да ішкі сезім деңгейінде болса да солай ойлайды.

Егер олай ойламасаңыз, аутотренингпен айналысыңыз – қағазды алып, «Маған балабақша не үшін қажет?» деген сұраққа жауап жазыңыз, бұл туралы сіз білетін барлық жағымды нәрселерді тізіңіз (мысалы, «Менің баламның әлеуметтік шеңбері кеңейеді, бұл оның дамуына өте пайдалы», иә-иә, тіпті жағымсыз тәжірибе де пайдалы, өйткені бала тек кедергілерді жеңу арқылы дамиды, шынында да кез келген адам немесе «Мен айқайлаған баланы жарқын жәшіктерден жұлып алмай, дүкенге тыныш бара аламын» және т. б.)

Балаңызбен ойын алаңында жиі серуендеңіз, қандай да бір жанжалға араласуға асықпаңыз, балаға жағдайдан шығудың жолын табуға үйренуге және өзіңізге баламен мақтануға мүмкіндік

беріңіз « Жарайсың, ойыншығыңды қаншалықты ақылды түрде алдың, демек өз меншігіңе ие бола аласың».

Кем дегенде аптасына бір рет балаңызбен серуендейтін орынды өзгертіңіз – бұл көршінің ауласы, саябақ, қала орталығы немесе жай серуендеу болуы мүмкін.

Балаңызбен бірге қонаққа барыңыз және қонақтарды үйге шақырыңыз, жақсырақ болады егер оның балалары әр түрлі жаста болса – балаңызды сөйлесуге, бірге ойнауға үйретіңіз, өз ойыншықтарымен және басқа балалардың ойыншықтарымен ойнауға мүмкіндік беріңіз және т.б. – оны қалай жасау керектігін балаңызға көрсетіңіз.

Балаңызбен балабақшада күнделікті процестерден (тамақтану, киіну, ұйықтау) бастап, ойындар мен әрекеттерге дейін ойнаңыз. Баланың рөлін баланың өзі немесе қандай да бір ойыншық ойнай алады «Міне қара, балабақшадағы балалар сияқты, Саша қалай мұқият тамақтана алады», «Барлық бала өз кереуеттеріне ұйықтауға жатты, Таня да өз кереуетіне жатады».

Баланың көзінше балабақшаға байланысты өіңізді толғандырып жүрген сұрақтарды талқыламаңыз.

Балабақшадағы күн тәртібі туралы барлық жағдайларды ертерек анықтап, үйде баланың күн тәртібіне оны енгізіңіз.

Үйде балаға өзін – өзі күту дағдыларын үйретіңіз.

Баланың күнәсі үшін, сондай -ақ бағынбағаны үшін жаза ретінде оны балабақшамен қорқытуға болмайды.

Балаңыздың балабақшаға барар қарсаңында қобалжымаңыз және өз уайымыңызды көрсетпеңіз.

Демалысыңызды немесе жұмысқа қайта оралуыңызды жоспарлаңыз, сонда балаңыз балабақшаға барған бірінші айда сіз оны бір күннен аз уақытқа қалдыра аласыз.

Егер сіз мектепке дейінгі мекемені таңдауды шешсеңіз, оның аумағын зерттей бастаңыз, таңертеңгі және кешкі серуендеуге келіңіз (бұл сізге және сіздің балаңыздың балабақша режиміне үйренуіне көмектеседі), тәрбиешілермен танысыңыз, балалармен ойнаңыз, олардың есімдерін есте сақтаңыз, сонда сіз оларды кейінірек балаңыздың есіне түсіре аласыз.

Балабақша психологымен кездесіңіз, медбикемен немесе дәрігермен кеңесіңіз, яғни сіздің балаңыздың біраз уақыты өтетін жер туралы әртүрлі ақпарат алуға тырысыңыз.

Ең бастысы – бәрі жақсы болатынына сенетін сенім.

Баласы балабақшаға барып жүрген ата – аналар балаларымен қандай қарым – қатынаста болуы керек?

Бейімделу кестесін міндетті түрде орындаңыз, яғни баланың балабақшада 2 сағаттан бастап қысқа мерзімді болу режимін бақылаңыз. Режим кестесімен сізді медқызметкер немесе балабақшаның психологы таныстырады. Балаға анасы жанында жоқ кезде жаңа жерге, жаңа адамдарға, жаңа ережелерге үйренуге мүмкіндік беріңіз.

Балаға үйдің «бір бөлшегі» ретінде өзімен ойыншығын немесе кітапша беруге болады.

Баланы кім құлатты немесе кім оның ойыншығын тартып алды деген мақсатта емес, баланың үйде балабақшаға деген қарым - қатынасын анықтау және жаңа жағдайларға баланың тез және жеңіл түрде үйренуін білу мақсатында күнде тәрбиешімен сөйлесуге тырысыңыз. Тәрбиеші сіздің бала тәрбиелеудегі көмекшіңіз болсын.

Балаңызды жағымды көңіл – күйге бағыттаңыз. Оның өсіп, үлкен болғаны, балабақшаға баратыны өте керемет екенін айтып шабыттандырыңыз.

Отбасында балаға тыныш, жанжалсыз климат жасаңыз.

Оның әлі әлсіз жүйке жүйесін аяңыз. Уақытша циркке, театрға, қонаққа баруды тоқтатыңыз, теледидар көру уақытын да шектеңіз.

Баланың жеке ерекшеліктері туралы дәрігерге немесе тәрбиешіге ескертіңіз.

Бала үшін демалыс күндері де үйде балабақшадағы режим сияқты режимді сақтауға тырысыңыз.

Баланың ерсі әрекеттеріне жауап бермеуге және оны балалық қыңырлығы үшін жазалауға тырысыңыз.

Баланың тәртібінде өзгеріс болған жағдайда балалар дәрігеріне немесе психологқа жүгініңіз.

Ауыр невротикалық реакциялар жағдайында баланы бірнеше күнге үйде қалдырыңыз.

Бейімделу кезінде баланы қолдаңыз, оның қыңырлығына мән бермей, оған өзіңіздің махаббатыңыз бен жылулығыңызды сыйлаңыз. Баланың жүйке жүйесін сақтаңыз!

Сізге шыдамдылық пен нық сенім!

Балаңызды бақылаңыз, оны тыңдаңыз, сонда сізге ол өзі үшін ең оңтайлы білім беру әдістері мен қабылдау әдістерін айтып береді!

